

Польсько-українська Фундація - Інститут Міжнародної Академічної та
Наукової Співпраці
Духовна академія Університету Кардинала Стефана Вишинського у Варшаві
Польська Фундація АДД

Збірник

наукових есе учасників стажування на тему:
«Інновації в науці та освіті: виклики сучасності»

Республіка Польща, Варшава

2018

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Ковальська Н. А.

*к.філол.н., старший викладач кафедри
мовної та психолого-педагогічної підготовки
Одеський національний економічний університет*

На сучасному етапі розвитку суспільства глобальні зміни в економіці й політиці країни, безумовно, здійснюють вплив й на інші сфери. Зокрема, вони стають причиною масштабних змін у сфері освіти. Освітні реформи, що передбачають інноваційний розвиток вітчизняної освіти, останніми часом набувають обертів. Щороку освітянам доводиться опановувати нові вимоги, вдосконалюватися самим і вдосконалювати навчально-методичну базу, шукати й запроваджувати нові підходи, методи, технології тощо. Відбувається постійний процес оновлення змісту освіти. Проте досить рано говорити про цілісність й системність інноваційної діяльності в освітній сфері нашої країни.

Не зважаючи на те, що досліджувати інноваційні технології в освіті почали ще у 50-х роках ХХ століття, а сам термін «інновація» у вітчизняній освіті з'явився лише у середині 80-х років ХХ століття, й досі залишаються невирішеними значна кількість питань. Зокрема, немає єдиних підходів до трактувань таких понять, як: «інноваційна освіта» / «освітня інновація», «інноваційна педагогіка» / «педагогічна інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність», «інноваційні методи», «інноваційні технології» тощо. Відсутність єдиного стандарту щодо дефініцій, класифікацій, підходів, принципів тощо зумовлюють актуальність даної розвідки й необхідність поглибленого вивчення матеріалу.

Розгляду різних аспектів інноваційної діяльності в освітній сфері було присвячено чимало досліджень провідних вітчизняних та зарубіжних учених (К. Ангеловські, В. Андрущенко, В. Антощенко, Л. Ващенко, О. Грішнова, Л. Даниленко, І. Каленюк, М. Кларіна, К. Корсак, А. Прігожина, В. Сластьоніна, А. Хуторський, Х. Боуен, Т. Шульц, Р. Солоу та інші).

Спробуємо проаналізувати основні аспекти інноваційного розвитку освіти та охарактеризувати ключові поняття.

Так, залишається недостатньо розглянутим питання розмежування понять «освітня інновація» та «педагогічна інновація». Згідно із існуючими підходами, педагогічна інновація постає:

а) результатом процесу створення нового, тобто новим педагогічним продуктом (Г. Сиротинко);

б) процесом створення, освоєння, використання та поширення нового (Р. Юсуфбекова);

в) комплексом нових прогресивних ідей, підходів, методів та технологій (В. Загвязинський).

У свою чергу, поняття «освітня інновація», на думку Т. С. Яровенко, є більш ширшим і розглядається у різних аспектах (соціально-економічному, психолого-педагогічному, організаційно-управлінському або науково-виробничому). Якщо педагогічні інновації стосуються лише педагогічного процесу, то освітні інновації охоплюють в цілому усю систему освіти – аспекти діяльності всіх суб'єктів процесу освіти, її структуру та різноманітні процеси.

Ми погоджуємося із міркуванням Тетяни Яровенко про відмінність понять «педагогічна інновація» та «освітня інновація» та беремо за основу її тлумачення освітньої інновації як сукупності новостворених і (або) вдосконалених конкурентоспроможних технологій, як продукції, послуги та організаційно-технічного рішення, основною метою яких є підвищення якості, ефективності та результативності навчально-виховного процесу.

Характеризуючи інновації у навчальному процесі та освіті загалом, ми говоримо не лише про створення чогось нового, а також і про вдосконалення вже існуючого освітнього продукту. Наразі чимало науковців доцільним вважають не заміну старих методик новими інноваційними, а поєднання їх.

Серед елементів освітньої інновації виділяють: а) носія інновації; б) споживача цієї інновації та в) інституції, що сприяють упровадженню інновації у навчальний процес. Автор інновації, керуючись інноваційною ідеєю

і чітко сформованими цілями, випробовує нові методики на практиці, тим самим перевіряючи їх доцільність і ефективність.

Варто зазначити, що процес упровадження інновацій в освітній процес, зокрема у ВНЗ, є складним і потребує врахування різноманітних аспектів – організаційних та операційних. Відповідно, у кожному вищому навчальному закладі повинна бути створена система управління інноваційним процесом на чолі із ректором, проректорами та керівником інноваційного відділу. Для реалізації інноваційних проектів необхідно розробити програму з розвитку інноваційної діяльності у виші із чітко встановленими цілями і завданнями із планом їх реалізації, зазначеними пріоритетами та сформульованими напрямками інноваційної діяльності, визначеними керівниками та виконавцями інноваційних проектів.

Так, В. О. Жукова наголошує, що для аналізу всебічного впливу проекту на організацію необхідно враховувати основні умови управління системою інноваційних проектів, зокрема:

- 1) розробити систему критеріїв оцінювання важливості й доцільності проекту для відповідного вищого навчального закладу;
- 2) здійснити аналіз впливу проекту на реалізацію інших проектів;
- 3) забезпечити синергізм процесу розробки та реалізації проекту.

При цьому, кожен структурний підрозділ університету, кожен учасник цієї програми інноваційного розвитку повинен усвідомлювати своє місце у загальній системі, завдання, які він повинен вирішувати, та перспективу проектів.

Отже, процес інноваційного розвитку сучасної освіти складний і потребує врахування різноманітних факторів, які впливають на реалізацію інноваційних проектів та, відповідно, на їх результат, серед яких: а) постановка чітких та досяжних цілей; б) адекватне планування роботи; в) кваліфікація учасників інноваційного проекту; в) формування системи контролю; г) перевірка якості виконання завдань та аналіз проблемних питань та д) упровадження заходів із подолання перешкод. Відповідно, створення чітко структурованої системи

управління інноваційним процесом у вищих навчальних закладах сприятиме якісній підготовці конкурентоспроможних фахівців.